

НАПРЯМ 9. СТАТИСТИКА

ОСОБЛИВОСТІ СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН СПІВВІДНОШЕННЯ СИЛ МІЖ РОЗВИНЕНИМИ КРАЇНАМИ І КРАЇНАМИ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

Іващенко Оксана Андріївна

кандидат економічних наук, доцент

завідувач кафедри економіки та менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності

Національної академії статистики, обліку та аудиту

Провідні країни світу виходять на нову траєкторію зростання. Це стосується і темпів зростання, і чинників зростання, і якості зростання. Багато критеріїв, за якими оцінювали динаміку розвитку ще в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., вимагають перегляду. Середовищем економічної незалежності як прояву " нової норми " світової економіки є основні форми міжнародних економічних відносин з власними закономірностями розвитку. Основними детермінантами незалежності виступають: типи економічних відносин, домінуючі у країнах Центру та способи здійснення ними економічної експансії; типи економічних відносин у периферійних країнах й умови їхнього залучення до міжнародного поділу праці; факторозабезпеченість країн. Як на середовище незалежності, так і на детермінанти її утвердження справляють значний вплив глобальні ризики, які трансформують мегатенденції [1, с. 5; 2, с. 8; 3–5].

Прогноз зміни співвідношення економічної сили між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, проводиться РwС у серії звітів "The World in 2050" [6]. Прогнозуюча модель РwС опосередковано пов'язана з моделлю GEM МВФ: відправною точкою для прогнозу є прогнози ВВП, що описуються МВФ у звітах World Economic Outlook, які отримуються за допомогою GEM. Модель "The World in 2050" побудована на основі виробничої функції Коба-Дугласа з постійною віддачею від масштабу [7]:

$$Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{\beta} \cdot H^{\gamma}$$

де: Y – ВВП; A – сукупна продуктивність факторів; K – капітал; L – праця; H – продуктивність праці; α , β , γ – коефіцієнти еластичності по факторам K , L , H . Їх сума за постійної віддачі = 1.

Зростання капіталу визначається як інвестиції в новий капітал зменшені на суму амортизації існуючого капіталу; зростання праці апроксимується до зростання населення віком від 15 до 59 років; зростання продуктивності праці визначається як зростання середньої кількості років освіти для населення віком старше за 25 років; зростання сукупної продуктивності факторів визначається як наближення ступеня технологічного розвитку до рівня США, який, припускається, що знаходиться на передовому краї технологічно

прогресу. Прогноз робиться як для номінального ВВП, так і для ВВП за паритетом купівельної спроможності. Номінальний ВВП краще демонструє абсолютний розмір економіки, а ВВП за паритетом купівельної спроможності – рівень життя у країні.

У цих звітах прогнози порівнюються для двох груп країн G7 (група 7 найбільших розвинених ринків: США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція, Італія і Канада) та E7 (група 7 найбільших емерджентних ринків: Китай, Індія, Бразилія, Росія, Індонезія, Мексика і Туреччина), а також деяких інших розвинених та емерджентних ринків. Поняття емерджентних ринків, країн, що розвиваються, і країн не-ОЕСР дещо співпадають: більшість країн, що розвиваються, також є і емерджентними ринками. Різниця полягає в тому, що класифікація емерджентного ринку надається з точки зору інвесторів (тобто, враховуються економічне зростання та розмір фінансових ринків), а класифікація країни, що розвиваються, надається за більш широким рядом критеріїв (проте одного чіткого визначення того, що є країною, що розвивається, не існує.) В свою чергу, до складу ОЕСР переважно входять розвинені країни. Винятками є Туреччина і Мексика, які, за попередніми класифікаціями, є емерджентними ринками або новими індустріальними країнами (один з підвидів країн, що розвиваються). Таким чином, на прикладі зміни співвідношення економічної сили між групами G7 та E7 можна апроксимувати зміни співвідношення сили між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються (або ОЕСР / не-ОЕСР), оскільки названі G7 і E7 є достатньо репрезентативними для названих груп країн.

Остання редакція “The World in 2050” була опублікована у лютому 2017 р. Її основними висновками є наступні:

По-перше, продовжиться поступове переміщення економічної сили від групи G7 до E7. У 1995 р., за паритетом купівельної спроможності, E7 був в два рази меншим за G7. У 2015 р., ці дві групи зрівнялися. До 2050 р. прогнозується, що розмір групи E7 подвоїться (див. рис. 1)

По-друге, основними рушіями зростання частки E7 у світовій економіці будуть Китай та Індія. Китай вже є найбільшою економікою у світі за паритетом купівельної спроможності після того, як він обігнав США у 2014 р. За прогнозами PwC, Китай може обігнати США і за номінальним ВВП до 2030 р. Індія також може обігнати США за ВВП за паритетом купівельної спроможності. Графічно частки Китаю та Індії у 2016 р. та 2050 р. зображені темно-пурпуровим кольором на графіку вище.

По-третє, по мірі того, як у довгостроковій перспективі Індія почне наближатися до Китаю за ВВП за паритетом купівельної спроможності, до того моменту, як ці дві країни стануть двома найбільшими економіками у світі в середині 2037 р., частки США та ЄС27 у світовій економіці за ВВП за паритетом купівельної спроможності почнуть падати. У 2050 р, частка Китаю буде становити ~20%, Індії ~15%, США ~12%, ЄС27 ~9%. За номінальним ВВП буде простежуватися аналогічна тенденція, проте Китай та Індія на початку будуть мати більш низькі частки (див. Рис. 2).

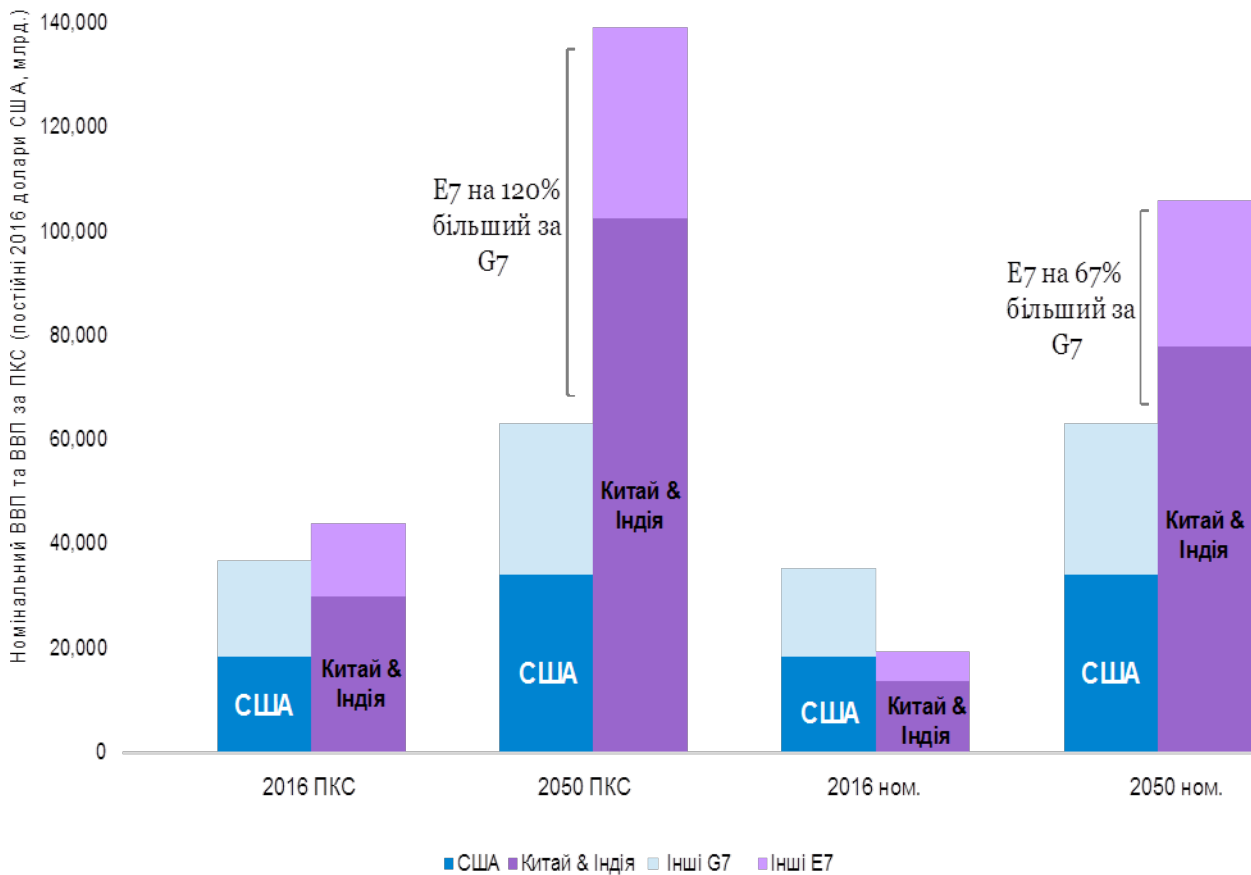

Рис. 1. Відносні розміри економік G7 і E7 за номінальним ВВП та ВВП за паритетом купівельної спроможності станом на 2016 р., та прогноз на 2050 р.

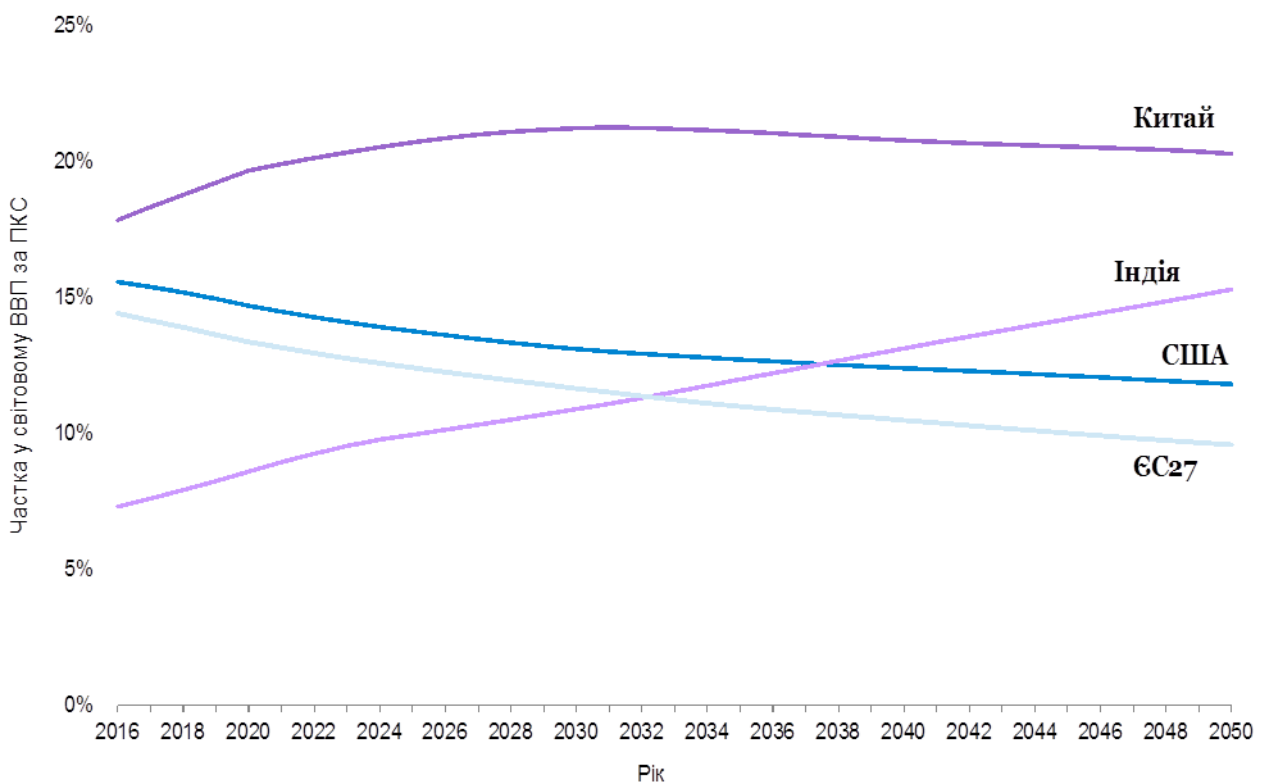

Рис. 2. Частки Китаю, Індії, США та ЄС27 у світовій економіці за паритетом купівельної спроможності у період 2016–2050 рр.

Загалом, у довгостроковій перспективі, емерджентні ринки почнуть домінувати у списку найбільших економік світу [8]. При цьому, Індонезія, Бразилія, Росія і Мексика посідатимуть від 4 до 7 місця у цьому списку у 2050 р. При цьому, у період 2016–2050 рр., найбільші зміни у списку топ-10 країн за ВВП за паритетом купівельної спроможності будуть наступні: Японія опуститься з 4 місця у 2016 р. на 8 місце у 2050 р., Німеччина аналогічно опуститься з 5 місця на 9 місце, Індонезія підніметься з 8 місця до 4, Мексика, яка наразі не займає жодного місця у цьому списку, потрапить на 7 місце, а Франція взагалі випаде з нього (див. табл. 1).

Таблиця 1

Топ-10 країн за ВВП за паритетом купівельної спроможності

2016		2050	
Китай	1	1	Китай
США	2	2	Індія
Індія	3	3	США
Японія	4	4	Індонезія
Німеччина	5	5	Бразилія
Росія	6	6	Росія
Бразилія	7	7	Мексика
Індонезія	8	8	Японія
Великобританія	9	9	Німеччина
Франція	10	10	Великобританія

Примітки: блакитним позначено емерджентні ринки, сірим – розвинені ринки

Таким чином, можна зробити висновок, що протягом наступних 31 років, розвинені країни почнуть поступатися країнам, що розвиваються, принаймні за ВВП за паритетом купівельної спроможності (трошки пізніше і за номінальним ВВП). Оскільки свій прогноз PwC зробив на основі виробничої функції Коба-Дугласа з постійною віддачею від масштабу, можна зробити припущення, що зростання ВВП також буде супроводжуватися відповідним підвищенням продуктивності праці та капіталу, тобто зростанням освіченості населення та рівня технологічності виробництва. Це доводить, що країни, що розвиваються, почнуть домінувати не лише за рахунок експансивного росту, але також і за рахунок підвищення ефективності використання факторів виробництва. Такий висновок підтверджує концепцію незалежності, запропоновану Н. Резніковою, яка окреслює умови перетворення країн, що розвиваються, у полюси зростання та доводить реципрокний характер економічних взаємозв'язків за віссю «країни розвинені – країни, що розвиваються» при візуалізації взаємозалежності зростання між двома групами країн.

Список використаних джерел:

1. Іващенко О.А., Резнікова Н.В. Нова норма світової економіки: зміст та ключові ознаки глобальних ризиків в контексті незалежності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 9. С. 5–10.
2. Іващенко О.А., Резнікова Н.В. Проблема реінституціоналізації світової економіки в умовах незалежності: нові виклики глобальному регулюванню. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 10. С. 5–10.

3. Панченко В.Г., Резнікова Н.В. Нова норма світової економіки як середовище становлення неопротекціонізму. *Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 4. URL : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3144
4. Резнікова Н.В. Феноменологія незалежності в умовах економічної глобалізації. *Міжнародна економічна політика*. 2016. №1 (24). С. 52–73.
5. Резнікова Н.В. Глобальна економічна взаємозалежність: сучасна парадигма та детермінанти модифікації. Київ : Видавництво ТОВ «ВІСТКА», 2013. 456 с.
6. The World in 2050: Will the shift in global economic power continue? 2015. URL : <https://www.pwc.com/gx/en/issues/the-economy/assets/world-in-2050-february-2015.pdf>
7. The World in 2050: How will the global economic order change? February, 2017. URL : <https://www.pwc.com/gx/en/world-2050/assets/pwc-world-in-2050-slide-pack-feb-2017.pdf>
8. Mody A. What is an emerging market? IMF Working Paper, September, 2004. URL : [http://www.amody.com/pdf/what is an emerging market.pdf](http://www.amody.com/pdf/what%20is%20an%20emerging%20market.pdf)